

Salamanderbloggen

Regnet lokker fram både stor- og småsalamandre etter en lengre tids tørke. Foto: Børre K. Dervo.

Salamandernes Serengeti

Den siste tiden har vi vært vitne til salamanderens svar på dyrevandringene på savannene i Afrika.

Børre K. Dervo
FORSKER

Torsdag 23. mai 2019 - 06:00

Vi skriver 25.april. Endelig kom regnet og i kveld myldrer det av salamander på vegen rundt Lahelldammen i Lier. Den årlige vandringen fra overvintringsplassene og ned til yngledammen har for alvor kommet i gang. Salamanderverdens svar på dyrevandringene på savannene i Afrika.

Sein vår

En sein vår førte til en treg start på årets vandring. Observasjonen av den første storsalamanderen den 21. mars var ikke så unormal. Mye snø og is gjorde at det gikk enda en uke før flere dyr begynte å røre på seg. Utover i april var det ett og annet dyr som var på vandring, men det tok ikke helt av.

Storsalamandervandring

Målet med vandringen er yngledammen som de selv ble født i, hvor mange potensielle partnere også kommer til å finne veien.

Påsken kom med nattefrost og vandringene stoppet helt opp. Det var varmegrader om dagen så snøen smeltet sakte men sikkert. Salamanderne vandrer imidlertid ikke når temperaturen er under 1,5 grader om kvelden, og de er også avhengig av at det er fuktig på bakken. Det fortsatte med kalde netter og varme dager gjennom hele påsken. Etter hvert smeltet all snøen. De tre første ukene av april gikk uten at det kom nedbør. Det tok derfor lang tid før været passet for salamandervandring.

Ideell observasjonsveg

Rundt Lahelldammen går det en fem meter bred asfaltert veg som er helt super for observasjon av vandrende salamander og frosk. Med lommelykt kan vi leite opp dyr som krysser vegen. Dette bruker de mellom 5 og 10 minutter på å gjøre, avhengig av lufttemperaturen. Vi bruker ca. 10 minutter på å gå en runde rundt hele dammen. Det gjør at vi kan fange opp en stor andel av salamanderne som forsøker å krysse vegen. Vi bestemmer art og kjønn på dyrene og vi måler lengde. I tillegg blir storsalamanderen veid. Vi sjekker også med en håndholdt PIT-logger om storsalamanderen er merket med microchip.

Salamanderne blir bestemt til art og kjønn, veid og lengdemålt. Foto: Børre K. Dervo.

Vanligvis starter vandringene en times tid etter solnedgang. Da har det blitt mørkt nok til at dyrene våger seg fram fra overvintringsplassene rundt dammen. Vandringene pågår fra mørkets frembrudd til det blir lyst om morgenen, med størst aktivitet fra starten om kvelden til litt over midnatt.

Regn og mildt

Jan og Trude, mine lokale medhjelpere ved Lahelldammen, har kun observert en håndfull salamandre siste uken. I dag kom imidlertid regnet. Termometeret viser sju grader. Nå har vi tro på at kveldens vandring skal bli stor. Det har riktignok

Når jeg ankommer Lahelldammen har Jan og Trude allerede rukket en runde. Vandringene har startet et kvarter tidligere enn forventet. Jan og Trude har allerede notert fem storsalamander og sju småsalamander på blokka si. Nå kryr det av salamandere på veggen.

Salamanderne er sultne etter et halvt års søvn. En småsalamander har gått løs på en stor meitemark. Foto: Børre K. Dervo.

I det vi starter på runde nummer to, forsøker en storsalamander å krysse rett framfor oss. Jan sjekker salamanderen med PIT-loggeren og 900226000134244 kommer fram på displayet. Det er en hunn på 155 mm og 13,6 gram. Hunnsalamanderen ble merket i 2013 og var da 135 mm lang og minst seks år gammel. Hun ble da funnet i samme område som der vi finner henne nå. I løpet av de seks årene som har gått siden hun ble merket første gang, har hun vokst 20 mm.

Storsalamander nr 900226000134244 er gjenfunnet seks år etter at den ble merket. Foto: Børre K. Dervo.

Vi finner i alt ti storsalamander og 16 småsalamander på runde nummer to denne kvelden. De neste rundene gir ytterligere 30 storsalamander og 35 småsalamander. Totalt gir denne kvelden 45 storsalamander og 58 småsalamander. Den beste kvelden så langt i år, men langt fra toppnoteringen på 125 storsalamander og over 500 småsalamander som ble notert en natt i 2013.

Flere gjenfunn

En storsalamander hunn på nesten 17 cm. Foto: Børre K. Dervo.

De neste to kveldene gir også gode fangster med henholdsvis 33 og 60 storsalamander. Vi får to gjenfunn disse to dagene. Den eldste en hann som ble merket i 2011. Denne salamanderen var da 14,0 mm lang da den ble merket. I løpet av åtte år har den kun vokst fem mm. Den var trolig sju år da den ble merket. Det vil si at den har nådd den anselige alderen av minst 15 år.

Styres av temperatur og nedbør

Det som styrer salamandervandringene er et komplisert samspill mellom temperatur og nedbør. Vandringene starter vanligvis om våren 10 til 15 dager etter at midlere døgntemperatur har passert null grader. Det tidligste vandringsstarten vi har notert er 27. februar og det seineste 11. april. Toppen kommer vanligvis midt i april på ei natt med både regn og varmt vær.

Overvåking av salamanderbestanden

Våre nattevandringer rundt Lahelldammen gir en unik mulighet til å overvåke utviklingen i salamanderbestanden. Samtidig gir de individmerkede dyrene oss mulighet til å forstå vandringsbiologien til storsalamanderen. Vi har opptil sju gjenfunn av det samme individet. Med nesten tusen merkede individer over en periode på fem år, har vi fått mange gjenfunn.

Salamanderne blir gjenfunnet på omtrent det samme stedet hvert år. De ser ut til velge samme overvintringsplass, vandringsrute og ynglelokalitet år etter år. Etter at de blir kjønnsmodne ved en alder på vanligvis tre år, gjennomfører de den årlig vandring for å forplante seg. De voksne vandrer ut fra yngledammen i juli, mens årets larver vandrer ut av dammen igjen i august til oktober.

Jan har oppdaget en storsalamander som er i ferd med å krysse veien. Foto: Børre K. Dervo.

SALAMANDERBLOGGEN

BLOGG

Om forskning.no

- [Forskning.no](#) er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.
- [UNG.forskning.no](#) er nyheter om forskning for barn og unge.
- [Forskning.no](#) gis ut under [Redaktørplakaten](#).
- Ansvarlig redaktør / daglig leder: Nina Kristiansen, tlf 414 55 513 / nina@forskning.no
- Redaksjonssjef: Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567
- [Personvernerklæring](#)

Kontakt oss

epost@forskning.no / tlf 22 80 98 90

[Redaksjonen](#) – ansatte

Annonser/stillingsmarked:

Preben Forberg, tlf 413 10 879

Sandakerveien 24 C, Bygg D3

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

[@forskningno](#)

[/forskning.no](#)

[/UNG.forskning.no](#)

[/ScienceNorway.no](#)

forskning.nos eiere

Akvaplan-niva
Artsdatabanken
De nasjonale forskningsetiske komiteene
De regionale forskningsfondene
Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning
Fafo
Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering
Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF
Forsvarets forskningsinstitutt
Framsenteret
Fridtjof Nansens Institutt
GenØk – Senter for biosikkerhet
Handelshøyskolen BI
Havforskningsinstituttet
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Molde
Høgskolen i Østfold
Høgskulen i Volda
Høgskulen på Vestlandet
Høgskolen Kristiania
Institutt for samfunnsforskning
KS FoU
Kompetanse Norge
Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS
Meteorologisk institutt
NIBIO

NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning
NILU – Norsk institutt for luftforskning
NLA Høgskolen
NMBU – Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk
NSD – Norsk senter for forskningsdata
NTNU
Narviksenteret
Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)
Nasjonalt senter for e-helseforskning
Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge – NUBU
Nofima

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Norges Geotekniske Institutt
Norges Handelshøyskole
Norges forskningsråd
Norges geologiske undersøkelse
Norges idrettshøgskole
Norsk Polarinstitutt
Norsk Regnesentral

Norsk Romsenter
Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
Opplysningskontoret for Meieriprodukter
OsloMet – storbyuniversitetet
RBUP Øst og Sør
Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning
SINTEF
Senter for grunnforskning (CAS)
Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter
Simula Research Laboratory
Statens Vegvesen FoU
Statped
Sykehuset Innlandet HF
Tannhelsetjenestens kompetansesentre
Telemarksforsking
UiT Norges arktiske universitet
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)
Vestlandsforsking
Veterinærinstituttet
Vitenskapskomiteen for mat og miljø

Powered by Labrador CMS